

BELGISCHE KINDEREN TIJDENS WO1 IN ZWITSERLAND

Schoolgaan tijdens de Eerste Wereldoorlog was geen evidente zaak. In de frontstreek werden schoolgebouwen veelal opgeëist en omgebouwd tot hospitalen, waardoor kinderen veel tijd op straat doorbrachten. De bescherming van de jeugd was van meet af aan een grote bekommernis van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Op 16 oktober 1914 werd in Le Havre een Cercle des réfugiés opgericht om kinderen, en bij uitbreiding alle vluchtelingen, op te vangen. Het is echter pas na de eerste gifgasaanval, op 2 april 1915, dat actief werk gemaakt werd van het evacuatieprogramma voor kinderen. Op 15 mei 1915 vertrok een eerste konvooi richting Parijs, Rouen en Calais. Omdat de kinderen hoofdzakelijk uit de frontstreek afkomstig waren, kregen ze al gauw de bijnaam 'Les enfants de l'Yzer'.

Vanaf juni 1915 werden dankzij het Comité central suisse de secours aux réfugiés belges ook kinderen naar Zwitserland gebracht. De drijvende kracht achter dit comité, gesticht in Lausanne in oktober 1914, was Mary Widmer-Curtat. Zij en haar echtgenoot Auguste Widmer, directeur van het gereputeerde psychiatrische ziekenhuis la Métairie en later van zijn eigen kliniek in Valmont-sur-Territet, onderhielden goede contacten met het Belgische koningshuis. Mary Widmer was op de hoogte van de wens van koningin Elisabeth om opvangplaatsen in Zwitserland te voorzien. Ter ere van haar betrokkenheid

Het eerste konvooi 'Rockefellers' voor het kasteel van Vaulruz, september 1916 [ADVN, VFE107]

werden de eerste geëvacueerde groepen de 'Kinderen van de Koningin' genoemd.

Later, op 15 oktober 1915, werd Mary Widmer erevoorzitster van het overkoepelende L'œuvre de l'hospitalisation des réfugiés belges en Suisse. Deze organisatie, die zorgde voor opvang bij gastgezinnen, bestond uit verschillende kantonale hulpcomités in Bienne, Fribourg, Genève, Lausanne, Lucerne en Sion.

Tegen het einde van 1915 waren er reeds 760 kinderen uit de regio Poperinge geplaatst, voornamelijk bij families in het kanton Fribourg. Helaas bleken de middelen

van het Zwitsers comité om meer kinderen op te vangen, niet toereikend. Om nieuwe fondsen aan te werven, deed koningin Elisabeth een beroep op het Amerikaanse volk. De War Relief Commission, onder auspiciën van de Rockefeller Foundation, gaf gehoor aan haar oproep en voorzag 500 extra plaatsen. Opvang bij gastgezinnen was door de grote toestroom van kinderen niet meer mogelijk. Het Comité central suisse ging op zoek naar nieuwe opvanglocaties. Er werden drie gebouwen in Fribourg en een in Vaulruz, nabij Bulle, ter beschikking gesteld. Later kwam daar nog een aantal tehuizen bij om zoveel mogelijk kinderen te plaatsen.

Reichlen, een bankier uit Bulle en lid van het kantonale hulpcomité Fribourgeois, bood materiële steun voor de inrichting van de school en hield

toezicht op de dagelijkse werking. In het voorjaar van 1919 werden de kinderen gerepatrieerd naar België en keerden de

Het atelier van de kleermakers in de vakschool van La Tour-de-Trême, s.d. [ADV N, VFE107]

'Rockefellers' terug naar huis met nieuwe schoenen en kledij, vervaardigd door deze nieuwbakken vaklui.

Het ADVN bewaart in de collectie het fotoalbum *Hospitalisation des enfants belges en Gruyère*, dat het leven in en rond Château de Vaulruz illustreert. Het album, uitgegeven door Paul Reichlen, bestaat hoofdzakelijk uit landschapstaferelen en groepsfoto's die werden genomen tijdens recreatieve activiteiten of in de vakschool van La Tour-de-Trême. [RC]

Bronnen bij deze bijdrage:

E. Leewerck, Les petits réfugiés belges en Suisse, in: *Aan de Schreve. Driemaandelijks heemkundig tijdschrift voor Poperinge en omstreken*, 1974, nr. 3, pp. 2-9; H.R. Fairclough, *Warming both hands: The autobiography of Henry Rushton Fairclough, including his experiences under the American Red Cross in Switzerland and Montenegro*, London, 1941, pp. 282-297; *The Rockefeller Foundation Annual Report*, New York, 1916, pp. 309-328; oorlogs-kantschool.wordpress.com ; www.widmer-curtat.be ; www.rockefellerfoundation.org ; anneprovoost.be.

'Rockefellers' voor de kerk van Vaulruz tijdens een slede-tocht, s.d. [ADV N, VFE107]

Bron: ADVN N° 46 Vierende trimester 2014